HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

26 ianuarie 2017 *

„Recurs — Înțelegeri — Piețele belgiană, germană, franceză, italiană, neerlandeză și austriacă ale produselor și accesoriilor pentru baie — Coordonarea prețurilor de vânzare și schimbul de informații comerciale sensibile — Orientările privind calcularea cuantumului amenzilor din 2006 — Obligația de motivare — Principiul egalității de tratament — Proporționalitate — Exercitarea competenței de fond”

În cauza C-636/13 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introdus la 27 noiembrie 2013,

Roca Sanitario SA, cu sediul în Barcelona (Spania), reprezentată de J. Folguera Crespo, de P. Vidal Martínez și de E. Navarro Varona, abogados,

recurentă,

cealaltă parte din procedură fiind:

Comisia Europeană, reprezentată de F. Castilla Contreras, de F. Castillo de la Torre și de F. Jimeno Fernández, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

pârâtă în primă instanță,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul A. Tizzano, vicepreședintele Curții, îndeplinind funcția de președinte al Camerei întâi, doamna M. Berger și domnii E. Levits, S. Rodin (raportor) și F. Biltgen, judecători,

avocat general: domnul M. Wathelet,

grefier: domnul K. Malacek, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 10 septembrie 2015,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 26 noiembrie 2015,

pronunță prezenta

* * Limba de procedură: spaniola.

Hotărâre

1 Prin recursul formulat, Roca Sanitario SA solicită anularea în parte a Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 16 septembrie 2013, Roca Sanitario/Comisia (T-408/10, denumită în continuare „hotărârea atacată”, EU:T:2013:440), prin care acesta a redus la 6 298 000 de euro cuantumul amenzii aplicate Roca Sanitario, în solidar cu filiala sa Roca SARL (denumită în continuare „Roca”), prin Decizia C(2010) 4185 final a Comisiei din 23 iunie 2010 privind o procedură în temeiul articolului 101 TFUE și al articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul COMP/39092 – Produse și accesorii pentru baie) (denumită în continuare „decizia în litigiu”), și a respins în rest acțiunea sa având ca obiect anularea acestei decizii.

Cadrul juridic

Regulamentul (CE) nr. 1/2003

2 Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele [101] și [102 TFUE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167) prevede la articolul 23 alineatele (2) și (3):

„(2) Comisia poate aplica, prin decizie, amenzi asupra întreprinderilor și asociațiilor de întreprinderi atunci când, în mod intenționat sau din neglijență, acestea:

(a) încalcă articolul [101] sau [102 TFUE] […]

[…]

Pentru fiecare întreprindere și asociație de întreprinderi care participă la încălcarea normelor, amenda nu depășește 10 % din cifra de afaceri totală din exercițiul financiar precedent.

[…]

(3) La stabilirea valorii amenzii, se iau în considerare atât gravitatea, cât și durata încălcării.”

3 Acest regulament prevede la articolul 31:

„Curtea de Justiție are plenitudine de competență cu privire la acțiunile introduse împotriva deciziilor prin care Comisia stabilește o amendă sau o penalitate cu titlu cominatoriu. Curtea de Justiție poate elimina, reduce sau mări amenda sau penalitatea cu titlu cominatoriu aplicată.”

Orientările din 2006

4 În Orientările privind calcularea amenzilor aplicate în temeiul articolului 23 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1/2003 (JO 2006, C 210, p. 2, Ediție specială, 08/vol. 4, p. 264, denumite în continuare „Orientările din 2006”) se arată, la punctul 2, că, în ceea ce privește stabilirea amenzilor, „Comisia trebuie să țină seama de durata și gravitatea încălcării” și că „amenda aplicată nu trebuie să depășească limitele indicate la articolul 23 alineatul (2) al doilea și al treilea paragraf din [Regulamentul nr. 1/2003]”.

5 Punctul 13 din aceste orientări prevede:

„Pentru a determina cuantumul de bază al amenzii care urmează să fie aplicată, Comisia utilizează valoarea vânzărilor de bunuri sau servicii, realizate de întreprindere, care au legătură directă sau indirectă […] cu încălcarea, în sectorul geografic relevant din teritoriul [Spațiului Economic European (SEE)]. Comisia utilizează în mod normal vânzările realizate de întreprindere în cursul ultimului an complet de participare a sa la încălcare.”

6 Punctul 20 din orientările menționate prevede:

„Evaluarea gravității se face caz cu caz pentru fiecare tip de încălcare, ținându-se seama de toate circumstanțele relevante în cazul respectiv.”

7 Punctul 21 din aceleași orientări arată:

„Ca regulă generală, proporția din valoarea vânzărilor luată în calcul se fixează la un nivel de maximum 30 %.”

8 Potrivit punctului 22 din Orientările din 2006:

„Pentru a decide dacă proporția din valoarea vânzărilor care trebuie luată în calcul într-un anumit caz ar trebui să se situeze la limita inferioară sau la cea superioară a intervalului menționat anterior, Comisia ține seama de un anumit număr de factori, precum natura încălcării, cota de piață cumulată a tuturor părților în cauză, sfera geografică a încălcării și punerea în aplicare sau nu a încălcării.”

9 Punctul 23 din aceste orientări prevede:

„Acordurile […] orizontale de stabilire a prețurilor, de împărțire a piețelor și de limitare a producției, care sunt în general secrete, se numără, prin însăși natura lor, printre restrângerile cele mai grave ale concurenței. În temeiul politicii din domeniul concurenței, acestea trebuie să fie sever sancționate. În consecință, proporția din vânzări luată în calcul pentru astfel de încălcări se situează, în general, la limita superioară a intervalului.”

10 Punctul 25 din orientările menționate arată:

„În afară de aceasta, independent de durata participării unei întreprinderi la încălcare, Comisia include în cuantumul de bază o sumă între 15 % și 25 % din valoarea vânzărilor, astfel cum este definită de secțiunea A de mai sus, pentru a descuraja întreprinderile chiar și să participe la acorduri orizontale de fixare a prețului, de împărțire a pieței și de limitare a producției. De asemenea, Comisia poate aplica o astfel de sumă suplimentară și în cazul altor încălcări. Pentru a decide proporția din valoarea vânzărilor care trebuie luată în calcul într-un anumit caz, Comisia ține seama de un anumit număr de factori, în special de factorii identificați la punctul 22.”

11 Punctul 29 din aceleași orientări prevede:

„Cuantumul de bază al amenzii poate fi redus atunci când Comisia constată existența unor circumstanțe atenuante, precum:

— atunci când întreprinderea implicată face dovada că a încetat încălcarea de la primele intervenții ale Comisiei. Circumstanța atenuantă în cauză nu se aplică acordurilor sau practicilor de natură secretă (în special cartelurilor);

— atunci când întreprinderea implicată face dovada că încălcarea a fost comisă din neglijență;

— atunci când întreprinderea implicată face dovada că participarea sa la încălcare este extrem de redusă și demonstrează astfel că, în cursul perioadei în care a fost parte la acordurile ilicite, s-a sustras efectiv de la aplicarea acestora adoptând un comportament concurențial pe piață; simplul fapt că o întreprindere a participat la o încălcare pentru o perioadă mai scurtă decât alte întreprinderi nu este considerat circumstanță atenuantă, deoarece această circumstanță este deja reflectată în cuantumul de bază;

— atunci când întreprinderea implicată cooperează efectiv cu Comisia, în afara sferei de aplicare a comunicării privind clemența și dincolo de obligațiile sale legale de a coopera;

— atunci când comportamentul anticoncurențial a fost autorizat sau încurajat de autoritățile publice sau de reglementare. […]”

Istoricul litigiului și decizia în litigiu

12 Istoricul litigiului a fost prezentat la punctele 1-28 din hotărârea atacată și poate fi rezumat după cum urmează.

13 Roca Sanitario este societatea-mamă a unui grup de societăți care își desfășoară activitatea în sectorul produselor și accesoriilor pentru baie (denumit în continuare „grupul Roca”). La momentul faptelor constitutive ale încălcării constatate, Roca Sanitario deținea totalitatea capitalului Roca, care distribuia în principal produse ceramice și robinete pe piața franceză. La 29 octombrie 1999, Roca Sanitario a achiziționat grupul condus de Keramik Holding AG (denumit în continuare „grupul Laufen”), societate de drept elvețian care deținea printre altele întregul capital al Laufen Austria AG. La momentul faptelor constitutive ale încălcării constatate, Laufen Austria fabrica produse ceramice sub propriile mărci și comercializa aceste produse, cât și unele produse fabricate de concurenți. Vânzările sale se concentrau în Austria, precum și, într-o mai mică măsură, în Germania.

14 La 15 iulie 2004, Masco Corp. și filialele sale, printre care Hansgrohe AG, care produce robinete, și Hüppe GmbH, care produce cabine de duș, au informat Comisia despre existența unei înțelegeri în sectorul produselor și accesoriilor pentru baie și au solicitat să beneficieze de imunitate la amenzi în temeiul Comunicării Comisiei privind imunitatea la amenzi și reducerea cuantumului amenzilor în cauzele referitoare la înțelegeri (JO 2002, C 45, p. 3) sau, cu titlu subsidiar, de o reducere a cuantumului amenzilor care le puteau fi aplicate.

15 La 9 și 10 noiembrie 2004, Comisia a efectuat inspecții inopinate în incintele mai multor societăți și asociații naționale profesionale care operau în sectorul produselor și accesoriilor pentru baie. După ce a adresat, între 15 noiembrie 2005 și 16 mai 2006, solicitări de informații societăților și asociațiilor menționate, inclusiv Roca și Laufen Austria, la 26 martie 2007 Comisia a adoptat o comunicare privind obiecțiunile. Aceasta a fost notificată printre altele recurentei.

16 La 17 ianuarie 2006, Roca a solicitat, în nume propriu și în numele grupului Laufen, în măsura în care ea a preluat activitățile acestui grup în Franța, să beneficieze de imunitate la amenzi în temeiul Comunicării Comisiei privind imunitatea la amenzi și reducerea cuantumului amenzilor în cauzele referitoare la înțelegeri sau, cu titlu subsidiar, de reducerea cuantumului amenzii care îi putea fi aplicată.

17 În urma unei audieri desfășurate între 12 și 14 noiembrie 2007, a transmiterii, la 9 iulie 2009, a unei scrisori de prezentare a faptelor către anumite societăți și a unor cereri de informații suplimentare al căror destinatar a fost recurenta, Comisia a adoptat, la 23 iunie 2010, decizia în litigiu, prin care a constatat existența unei încălcări a articolului 101 alineatul (1) TFUE și a articolului 53 din Acordul privind Spațiul Economic European din 2 mai 1992 (JO 1994, L 1, p. 3, Ediție specială, 11/vol. 53, p. 4), în sectorul produselor și accesoriilor pentru baie. Această încălcare, la care ar fi participat 17

întreprinderi, s-ar fi desfășurat în diferite perioade cuprinse între 16 octombrie 1992 și 9 noiembrie 2004 și ar fi luat forma unui ansamblu de acorduri anticoncurențiale sau de practici concertate pe teritoriile belgian, german, francez, italian, neerlandez și austriac. Produsele vizate de înțelegere ar fi produsele și accesoriile pentru baie care aparțin uneia dintre cele trei subgrupe de produse care urmează, și anume robinete, cabine de duș și accesorii pentru acestea, precum și produse ceramice (denumite în continuare „cele trei subgrupe de produse”).

18 Comisia a evidențiat în special existența unor asociații naționale profesionale ai căror membri desfășurau o activitate care acoperea ansamblul celor trei subgrupe de produse, pe care le-a denumit „organisme de coordonare”, a unor asociații naționale profesionale care cuprindeau membri a căror activitate era legată de cel puțin două dintre aceste trei subgrupe, pe care le-a denumit „asociații multiprodus”, precum și a unor asociații specializate care cuprindeau membri a căror activitate privea una dintre aceste trei subgrupe. În sfârșit, Comisia a constatat prezența unui grup central de întreprinderi care au participat la înțelegere în diferite state membre, precum și în cadrul unor organisme de coordonare sau al unor asociații multiprodus.

19 În ceea ce privește participarea grupului Roca la încălcarea constatată, Comisia a considerat că aceasta a avut cunoștință despre încălcarea care viza cele trei subgrupe de produse. Totuși, în ceea ce privește sfera geografică a înțelegerii, Comisia a apreciat că nu se putea considera că grupul Roca a avut cunoștință de dimensiunea sa globală, ci trebuia să se considere numai că a avut cunoștință de comportamente coluzive în Franța și în Austria.

20 Comisia a constatat astfel, la articolul 1 alineatul (3) din decizia în litigiu, că Roca Sanitario și cele două filiale ale sale, Roca și Laufen Austria, au încălcat articolul 101 alineatul (1) TFUE și articolul 53 din Acordul privind Spațiul Economic European din 2 mai 1992 prin participarea la un acord continuu sau la practici concertate în sectorul produselor și accesoriilor pentru baie în Franța și în Austria.

21 Potrivit articolului 2 alineatul (4) din decizia în litigiu, Comisia a aplicat Roca Sanitario o amendă de 17 700 000 de euro în solidar cu Laufen Austria și o amendă de 6 700 000 de euro în solidar cu Roca. În plus, aceasta a aplicat Laufen Austria o amendă de 14 300 000 de euro pentru participarea sa la încălcare în perioada care a precedat achiziționarea grupului Laufen de către Roca Sanitario.

Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

22 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 8 septembrie 2010, Roca Sanitario a introdus o acțiune prin care a solicitat anularea deciziei în litigiu în măsura în care aceasta o privește sau, cu titlu subsidiar, reducerea cuantumului amenzii care i-a fost aplicată.

23 În susținerea concluziilor sale în anularea în parte a deciziei în litigiu, Roca Sanitario a invocat șase motive. Primul, al doilea și al cincilea motiv vizau stabilirea în sarcina Roca Sanitario a răspunderii pentru acțiunile Roca și Laufen Austria. Al treilea motiv era întemeiat pe o încălcare a dreptului la apărare. Al patrulea motiv se referea la calculul cuantumului amenzii aplicate în solidar recurentei și Laufen Austria. Al șaselea motiv era legat de aprecierea de către Comisie a gravității încălcării.

24 În cadrul cererii sale subsidiare de reducere a cuantumului amenzii, Roca Sanitario a invocat gravitatea mai redusă a participării la încălcarea pentru care îi este imputată răspunderea în raport cu cea a celorlalți participanți, precum și eventuala reducere a cuantumului amenzii acordată Roca și Laufen Austria ca urmare a acțiunilor lor respective.

25 Prin hotărârea atacată, Tribunalul, în exercitarea competenței sale de fond, a redus cuantumul amenzii aplicate recurentei în solidar cu Roca și l-a stabilit la 6 298 000 de euro pentru a permite recurentei să beneficieze de reducerea cuantumului amenzii acordată Roca. Acesta a respins în rest acțiunea.

Concluziile părților

26 Roca Sanitario solicită Curții:

— anularea în parte a hotărârii atacate;

— reducerea cuantumului amenzii care i-a fost aplicată;

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

27 Comisia solicită Curții:

— respingerea recursului și

— obligarea Roca Sanitario la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la recurs

28 În susținerea recursului, recurenta invocă două motive. Primul motiv este întemeiat pe o eroare de drept săvârșită prin calificarea drept „tardiv” a unuia dintre motivele invocate în primă instanță. Al doilea motiv se întemeiază pe faptul că Tribunalul a încălcat principiile individualizării sancțiunii și răspunderii personale, proporționalității, egalității de tratament și protecției încrederii legitime, precum și obligația de motivare întrucât a refuzat să reducă cuantumul de bază al amenzii aplicate recurentei.

Cu privire la primul motiv

Argumentația părților

29 Prin intermediul primului motiv, Roca Sanitario reproșează Tribunalului că a înlăturat ca inadmisibil, la punctele 44 și 45 din hotărârea atacată, argumentul întemeiat pe faptul că, în scopul aplicării prezumției exercitării de către Roca Sanitario a unei influențe decisive asupra Laufen Austria, Comisia ar fi ținut seama de o dată eronată a achiziționării de către prima societate a cvasitotalității acțiunilor Keramik Holding. Astfel, contrar celor indicate în decizia în litigiu, această achiziționare nu ar fi avut loc decât la 31 decembrie 1999.

30 Potrivit recurentei, Tribunalul a calificat în mod eronat drept tardiv acest argument pentru motivul că nu fusese invocat decât în stadiul replicii. Astfel, acest argument ar fi trebuit să fie considerat o dezvoltare a unui motiv deja cuprins în cererea introductivă. În orice caz, Tribunalul ar avea obligația să indice din oficiu o eroare de apreciere a elementelor de fapt în orice stadiu al procedurii și să reducă amenda în consecință, în caz contrar încălcând dreptul la protecție jurisdicțională efectivă consacrat la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, precum și principiul proporționalității, care stă la baza articolului 31 din Regulamentul nr. 1/2003.

31 Comisia contestă argumentele recurentei.

Aprecierea Curții

32 Trebuie amintit că revine instanței Uniunii Europene sarcina de a efectua controlul legalității pe baza elementelor prezentate de reclamant în susținerea motivelor invocate. În cadrul acestui control, instanța nu se poate întemeia pe puterea de apreciere de care dispune Comisia, nici în ceea ce

privește alegerea elementelor luate în considerare în aplicarea criteriilor prevăzute în liniile directoare, nici în ceea ce privește aprecierea acestor elemente, pentru a renunța la exercitarea unui control aprofundat atât în drept, cât și în fapt (Hotărârea din 8 decembrie 2011, Chalkor/Comisia, C-386/10 P, EU:C:2011:815, punctul 62).

33 Controlul legalității este completat de competența de fond care este recunoscută de articolul 31 din Regulamentul nr. 1/2003, în conformitate cu articolul 261 TFUE. Această competență autorizează instanța, dincolo de simplul control al legalității sancțiunii, să substituie aprecierea Comisiei cu propria apreciere și, în consecință, să anuleze, să reducă sau să majoreze amenda sau penalitatea cu titlu cominatoriu aplicată (Hotărârea din 8 decembrie 2011, Chalkor/Comisia, C-386/10 P, EU:C:2011:815, punctul 63 și jurisprudența citată).

34 Trebuie însă subliniat că exercitarea competenței de fond nu echivalează cu un control din oficiu și trebuie amintit că procedura în fața instanțelor Uniunii este contradictorie. Cu excepția motivelor de ordine publică pe care instanța este ținută să le ridice din oficiu, cum ar fi lipsa de motivare a deciziei atacate, sarcina de a invoca motive împotriva acesteia din urmă și de a prezenta elemente de probă în susținerea acestor motive revine reclamantului (Hotărârea din 8 decembrie 2011, Chalkor/Comisia, C-386/10 P, EU:C:2011:815, punctul 64).

35 În conformitate cu articolul 48 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, în versiunea în vigoare la data hotărârii atacate, pe parcursul procesului, invocarea de motive noi este interzisă, cu excepția cazului în care acestea se bazează pe elemente de fapt și de drept care au apărut în cursul procedurii. Un argument care nu constituie dezvoltarea unui argument enunțat anterior, în mod direct sau implicit, în cererea de sesizare a instanței și care nu prezintă o legătură strânsă cu acesta trebuie considerat drept un motiv nou (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 noiembrie 2009, SGL Carbon/Comisia, C-564/08 P, nepublicată, EU:C:2009:703, punctele 20-34, și Hotărârea din 16 decembrie 2010, AceaElectrabel Produzione/Comisia, C-480/09 P, EU:C:2010:787, punctul 111).

36 În speță, Tribunalul a constatat, la punctul 44 din hotărârea atacată, că „critica întemeiată pe faptul că reclamanta a deținut în întregime capitalul social al Laufen Austria numai începând cu 6 iunie 2000 a fost invocată pentru prima dată în replică”, înainte de a arăta, la punctul 45 din hotărârea menționată, că „reclamanta a indicat în mod explicit, în cererea introductivă, că achiziționase 100 % din capitalul social al Keramik Holding la 29 octombrie 1999” și de a concluziona că „[p]rin urmare, reclamanta susține în mod eronat că [această] critică constituie o dezvoltare a motivelor cuprinse în cererea introductivă”.

37 În consecință, având în vedere caracterul esențial al datei de achiziționare de către recurentă a capitalului social al Keramik Holding pentru calculul cuantumului de bază al amenzii aplicate Roca Sanitario, critica menționată nu poate fi considerată o dezvoltare a unui motiv invocat în cererea de sesizare a instanței, ci trebuie să fie calificată drept motiv nou.

38 În plus, nu îi revine Tribunalului sarcina de a corecta erorile săvârșite de o parte în prezentarea situației de fapt susceptibile să servească drept temei al motivelor prin care se solicită anularea deciziei în litigiu.

39 Prin urmare, primul motiv trebuie respins ca nefondat.

Cu privire la al doilea motiv

Argumentația părților

40 Prin intermediul celui de al doilea motiv, Roca Sanitario reproșează Tribunalului că a încălcat, în special la punctele 157-188, 201 și 202 din hotărârea atacată, principiile individualizării sancțiunii, răspunderii personale, proporționalității, egalității de tratament și protecției încrederii legitime, precum și obligația de motivare, întrucât nu a acționat în consecință cu cele impuse de constatarea Tribunalului potrivit căreia gravitatea participării la încălcare pentru care răspunderea este imputată Roca Sanitario era mai redusă decât cea a celorlalți participanți la înțelegere, în special prin modularea coeficientului referitor la gravitatea încălcării constatate, în sensul punctelor 20-23 din Orientările din 2006 (denumit în continuare „coeficientul «gravitatea încălcării»"), și a coeficientului suplimentar prevăzut la punctul 25 din aceste orientări (denumit în continuare „coeficientul «sumă suplimentară»"), precum și prin reducerea cuantumului de bază al amenzii.

41 Roca Sanitario susține, în primul rând, că punctele 157-188 din hotărârea atacată sunt afectate de o eroare de drept întrucât nu țin seama în niciun fel, pentru determinarea cuantumului amenzii, de faptul că participarea la încălcare pentru care răspunderea sa a fost stabilită era mai puțin gravă decât a celorlalte întreprinderi sancționate. În această privință, hotărârea atacată nu ar opera nicio distincție, cu excepția aspectului referitor la sfera geografică a participărilor la încălcare, între gravitatea comportamentului filialelor sale și gravitatea comportamentelor întreprinderilor care formau „nucleul dur" al întreprinderilor participante, în funcție de natura comportamentului fiecăreia, precum și în funcție de numărul de subgrupe de produse vizate de încălcare. Or, potrivit principiului nediscriminării, Tribunalul ar fi trebuit să reducă cuantumul de bază al amenzii aplicate Roca Sanitario, utilizând pentru aceasta coeficienți „gravitatea încălcării" și „sumă suplimentară" mai puțin ridicați decât cei utilizați pentru întreprinderile menționate, și ar fi trebuit să acționeze în conformitate cu cele constatate la punctele 169, 186 și 187 din hotărârea atacată.

42 În al doilea rând, motivele care figurează la punctele 168 și 187 din hotărârea atacată ar contrazice jurisprudența aplicabilă în materie de graduare a amenzilor și ar privilegia în mod eronat principiul proporționalității amenzii în detrimentul principiului egalității de tratament.

43 În al treilea rând, gravitatea redusă a participării la încălcare pentru care răspunderea este imputată Roca Sanitario ar fi trebuit să fie luată în considerare ca circumstanță atenuantă, în sensul punctului 29 a treia liniuță din Orientările din 2006. Or, la punctele 171-177 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi înlăturat, în temeiul unei interpretări prea restrictive și eronate a acestei dispoziții, orice reducere a amenzii pe această bază.

44 În al patrulea rând, Tribunalul ar fi încălcat principiul protecției încrederii legitime și nu și-ar fi îndeplinit obligația de motivare întrucât, deși a invocat punctele 21-23 din orientări la punctul 185 din hotărârea atacată, a omis să indice gravitatea mai redusă a participării la încălcare pentru care răspunderea este imputată recurentei în raport cu cea a celorlalți participanți pentru a considera că Comisia acționase în conformitate cu principiul proporționalității.

45 Comisia contestă aceste argumente. Pe de altă parte, deși consideră că în mod întemeiat Tribunalul a respins argumentele recurentei întemeiate pe încălcarea principiilor egalității de tratament și proporționalității, aceasta apreciază în esență că premisa reținută de Tribunal potrivit căreia coeficienții „gravitatea încălcării" și „sumă suplimentară" aplicați recurentei, care nu a participat la încălcare decât în cadrul componentelor franceză și austriacă, ar fi trebuit să fie diferiți de cei reținuți pentru alți membri ai înțelegerii care au participat la încălcare pe teritoriul a șase state membre și pentru trei subgrupe de produse este inexactă. Prin urmare, Comisia invită Curtea să efectueze o substituire de motive.

Aprecierea Curții

46 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că Tribunalul este singurul competent să controleze modalitatea în care Comisia a apreciat în fiecare caz concret gravitatea comportamentelor ilicite. În cadrul recursului, controlul Curții are ca obiect, pe de o parte, să examineze în ce măsură Tribunalul a luat în considerare în mod corect din punct de vedere juridic toți factorii esențiali pentru aprecierea gravității unui anumit comportament în lumina articolului 101 TFUE și a articolului 23 din Regulamentul nr. 1/2003 și, pe de altă parte, să verifice dacă Tribunalul a răspuns corespunzător cerințelor legale tuturor argumentelor invocate în susținerea cererii de anulare a amenzii sau de reducere a cuantumului acesteia (a se vedea în special Hotărârea din 17 decembrie 1998, Baustahlgewebe/Comisia, C-185/95 P, EU:C:1998:608, punctul 128, Hotărârea din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, EU:C:2005:408, punctul 244, precum și Hotărârea din 5 decembrie 2013, Solvay Solexis/Comisia, C-449/11 P, nepublicată, EU:C:2013:802, punctul 74).

47 Or, în măsura în care, prin intermediul celui de al doilea motiv al său, Roca Sanitario reproșează Tribunalului că nu a ținut seama, în exercitarea atât a controlului său privind legalitatea deciziei în litigiu, la punctele 157-179 din hotărârea atacată, cât și a competenței sale de fond pentru stabilirea cuantumului amenzii, la punctele 185-188 din această hotărâre, de faptul că participarea la încălcare pentru care îi este imputată răspunderea este mai puțin gravă decât cea a întreprinderilor care constituiau „nucleul dur” al înțelegerii, trebuie subliniat că nu este de competența Curții, atunci când se pronunță asupra unor chestiuni de drept în cadrul unui recurs, să substituie, pentru motive de echitate, aprecierea Tribunalului cu propria apreciere, atunci când acesta se pronunță, în exercitarea competenței sale de fond, asupra cuantumului amenzilor aplicate unor întreprinderi ca urmare a încălcării de către acestea a dreptului Uniunii (Hotărârea din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, EU:C:2005:408, punctul 245, precum și Hotărârea din 11 iulie 2013, Gosselin Group/Comisia, C-429/11 P, nepublicată, EU:C:2013:463, punctul 87).

48 Pe de altă parte, trebuie amintit de asemenea că, pentru stabilirea cuantumurilor amenzilor, trebuie să se țină seama de durata încălcării și de toate elementele de natură să intre în aprecierea gravității acesteia (Hotărârea din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, EU:C:2005:408, punctul 240, precum și Hotărârea din 11 iulie 2013, Team Relocations și alții/Comisia, C-444/11 P, nepublicată, EU:C:2013:464, punctul 98).

49 Printre elementele de natură să intre în aprecierea gravității încălcărilor figurează comportamentul fiecăreia dintre întreprinderi, rolul avut de fiecare dintre acestea în instituirea înțelegerii, beneficiul pe care l-au putut obține din aceasta, dimensiunea întreprinderilor și valoarea mărfurilor în discuție, precum și riscul pe care încălcările de acest tip îl reprezintă pentru obiectivele Uniunii Europene (Hotărârea din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, EU:C:2005:408, punctul 242, precum și Hotărârea din 11 iulie 2013, Team Relocations și alții/Comisia, C-444/11 P, nepublicată, EU:C:2013:464, punctul 100).

50 În speță, astfel cum rezultă din cuprinsul punctului 155 din hotărârea atacată, este cert că răspunderea Roca Sanitario trebuie să fie stabilită, în calitatea sa de societate-mamă care deține în întregime capitalul Laufen Austria, pentru acțiunile acesteia din urmă, care au constat în punerea în aplicare a unei coordonări a creșterilor viitoare de prețuri, că, de asemenea, datorită participării Laufen Austria la reuniunile Arbeitskreis Sanitärindustrie, Roca Sanitario a avut cunoștință de întinderea materială a încălcării constatate, în sensul că aceasta privea cele trei subgrupe de produse, fapt necontestat de recurentă în cadrul acțiunii sale, și că, în sfârșit, această încălcare a vizat întregul teritoriu austriac.

51 Tribunalul a concluzionat că Comisia a putut, conform punctelor 21-23 și 25 din Orientările din 2006, să considere în mod întemeiat că erau adecvați coeficienți „gravitatea încălcării” și „sumă suplimentară” de 15 %.

52 În această privință, Roca Sanitario reproșează Tribunalului că nu a ținut seama de faptul că Laufen Austria și Roca nu aparțineau „nucleului dur” al înțelegerii, în special pentru motivul că nu au contribuit la geneza și la menținerea acesteia.

53 Or, presupunând chiar că această circumstanță este stabilită, ea nu este în niciun caz susceptibilă să demonstreze că Tribunalul ar fi trebuit să considere că coeficienți „gravitatea încălcării” și „sumă suplimentară” la rata de 15 % nu sunt adecvați sau sunt prea ridicați, din moment ce un asemenea procentaj se justifica prin însăși natura încălcării în cauză, și anume punerea în aplicare a unei coordonări a creșterilor de prețuri. Astfel, o asemenea încălcare se numără printre restrângerile cele mai grave ale concurenței în sensul punctelor 23 și 25 din Orientările din 2006 și o asemenea rată de 15 % corespunde ratei celei mai scăzute din intervalul sancțiunilor prevăzut pentru astfel de încălcări în temeiul acestor orientări (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iulie 2013, Ziegler/Comisia, C-439/11 P, EU:C:2013:513, punctele 124 și 125, precum și Hotărârea din 11 iulie 2013, Team Relocations și alții/Comisia, C-444/11 P, nepublicată, EU:C:2013:464, punctul 125).

54 Prin urmare, Tribunalul a putut să considere în mod întemeiat, la punctele 169 și 185 din hotărârea atacată, că Comisia nu încălcase principiul proporționalității stabilind coeficienții „gravitatea încălcării” și „sumă suplimentară” la o rată de 15 %, în pofida sferei geografice reduse numai la teritoriile francez și austriac a participării la încălcarea în cauză.

55 În măsura în care Roca Sanitario reproșează Tribunalului că, deși a constatat că participarea la încălcare pentru care îi este imputată răspunderea era mai puțin gravă decât cea a celorlalți participanți, a reținut în privința sa coeficienții menționați și, prin urmare, a încălcat principiul egalității de tratament, este necesar să se constate, așa cum susține în esență Comisia, că motivele care figurează la punctele 168 și 169, precum și la punctele 186 și 187 din hotărârea atacată, potrivit cărora, pe de o parte, o încălcare care acoperă teritoriile a șase state membre și trei subgrupe de produse trebuie considerată ca fiind mai gravă decât o încălcare precum cea în cauză, săvârșită pe teritoriile a două state membre, și, pe de altă parte, întreprinderilor care au luat parte la această primă încălcare ar fi trebuit, pentru acest simplu motiv, să li se aplice o amendă calculată pe baza unor coeficienți „gravitatea încălcării” și „sumă suplimentară” superiori celor aplicați recurentei, sunt afectate de o eroare de drept.

56 Astfel, în ceea ce privește determinarea coeficienților „gravitatea încălcării” și „sumă suplimentară”, reiese din cuprinsul punctelor 22 și 25 din Orientările din 2006 că trebuie să se țină seama de anumiți factori, în special de cei identificați la punctul 22 din aceste orientări. Deși, pentru aprecierea gravității unei încălcări și, prin urmare, pentru stabilirea cuantumului amenzii care trebuie aplicată, se poate ține seama, printre altele, de sfera geografică a încălcării, împrejurarea că o încălcare acoperă o sferă geografică mai mare decât alta nu poate, ca atare, implica în mod necesar că această primă încălcare, considerată în ansamblul său și în special în raport cu natura sa, trebuie să fie calificată ca fiind mai gravă decât a doua și ca justificând astfel stabilirea unor coeficienți „gravitatea încălcării” și „sumă suplimentară” superiori celor reținuți pentru calculul amenzii care sancționează această a doua încălcare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 iulie 2014, Telefónica și Telefónica de España/Comisia, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punctul 178).

57 În aceste condiții, trebuie amintit că principiul egalității de tratament constituie un principiu general al dreptului Uniunii, consacrat la articolele 20 și 21 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. Rezultă dintr-o jurisprudență constantă că principiul menționat impune ca situații comparabile să nu fie tratate în mod diferit și ca situații diferite să nu fie tratate în același mod, cu excepția cazului în care un astfel de tratament este justificat în mod obiectiv (a se vedea în special Hotărârea din 12 noiembrie 2014, Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, punctul 51).

58 Respectarea principiului menționat se impune Tribunalului nu numai în cadrul exercitării controlului său cu privire la legalitatea deciziei Comisiei de aplicare a amenzilor, ci și în exercitarea competenței sale de fond. Astfel, exercitarea unei asemenea competențe nu poate da naștere, cu ocazia stabilirii cuantumului amenzilor aplicate, unei discriminări între întreprinderile care au participat la un acord sau la o practică concertată contrară articolului 101 alineatul (1) TFUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 decembrie 2014, Comisia/Parker Hannifin Manufacturing și Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, punctul 77).

59 Or, astfel cum decurge din jurisprudența Curții, luarea în considerare, pentru aprecierea gravității unei încălcări, în temeiul aceluiași principiu, a unor diferențe între întreprinderile care au participat la aceeași înțelegere, în special în raport cu sfera geografică a participărilor lor respective, nu trebuie să intervină în mod necesar la stabilirea coeficienților „gravitatea încălcării” și „sumă suplimentară”, ci poate interveni într-un alt stadiu al calculului amenzii, cum ar fi la ajustarea cuantumului de bază în funcție de circumstanțe atenuante și agravante, în temeiul punctelor 28 și 29 din Orientările din 2006 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iulie 2013, Gosselin Group/Comisia, C-429/11 P, nepublicată, EU:C:2013:463, punctele 96-100, precum și Hotărârea din 11 iulie 2013, Team Relocations și alții/Comisia, C-444/11 P, nepublicată, EU:C:2013:464, punctele 104 și 105).

60 Astfel cum a arătat Comisia, asemenea diferențe pot să transpară și prin intermediul valorii vânzărilor reținute pentru calcularea cuantumului de bază al amenzii, întrucât această valoare reflectă, pentru fiecare întreprindere participantă, importanța participării sale la încălcarea în cauză, conform punctului 13 din Orientările din 2006, care permite să se ia ca punct de plecare pentru calcularea amenzilor un cuantum care reflectă importanța economică a încălcării și ponderea întreprinderii în cadrul acesteia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iulie 2013, Team Relocations și alții/Comisia, C-444/11 P, nepublicată, EU:C:2013:464, punctul 76).

61 În consecință, întrucât este cert că cuantumul de bază al amenzii aplicate recurentei a fost determinat în funcție de valoarea vânzărilor realizate de Laufen Austria pe teritoriul austriac și de Roca pe teritoriul francez, Tribunalul a putut să stabilească fără a încălca principiul egalității de tratament, la punctele 168 și 169, precum și la punctele 186 și 187 din hotărârea atacată, la 15 % din această valoare rata coeficienților „gravitatea încălcării” și „sumă suplimentară”.

62 Deși reiese din ceea ce precedă că motivarea Tribunalului, la punctele 168 și 169, precum și la punctele 186 și 187 din hotărârea atacată, este afectată de erori de drept, trebuie amintit că, dacă motivele unei decizii a Tribunalului relevă o încălcare a dreptului Uniunii, însă dispozitivul acesteia apare ca fiind întemeiat pentru alte motive de drept, o asemenea încălcare nu este de natură să determine anularea acestei decizii și este necesar să se procedeze la o substituire de motive (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 iunie 1992, Lestelle/Comisia, C-30/91 P, EU:C:1992:252, punctul 28, precum și Hotărârea din 9 septembrie 2008, FIAMM și alții/Consiliul și Comisia, C-120/06 P și C-121/06 P, EU:C:2008:476, punctul 187 și jurisprudența citată).

63 Or, astfel cum reiese din motivele enunțate la punctele 56-61 din prezenta hotărâre, cu care trebuie substituite cele reținute de Tribunal, aceasta este situația în speță.

64 În consecință, trebuie înlăturat al doilea motiv în măsura în care critică Tribunalul pentru că ar fi săvârșit erori de drept și în special pentru că ar fi încălcat principiile proporționalității și egalității de tratament pentru motivul că, întrucât Tribunalul nu a aplicat recurentei coeficienți „gravitatea încălcării” și „sumă suplimentară” mai reduși decât cei aplicați întreprinderilor a căror participare la încălcare era cea mai gravă, nu ar fi ținut seama în hotărârea atacată de gravitatea mai mică a participării la încălcare pentru care răspunderea este imputată recurentei.

65 În ceea ce privește critica întemeiată pe faptul că Tribunalul nu și-ar fi îndeplinit obligația de motivare și ar fi încălcat principiul protecției încrederii legitime întrucât, la punctul 185 din hotărârea atacată, a considerat că Comisia a acționat în conformitate cu principiul proporționalității, este necesar să se

arate că Tribunalul a descris această metodă de calcul al cuantumului amenzii în termeni generali la punctele 148 și 149 din hotărârea atacată, precum și aplicarea sa de către Comisie în speță, la punctele 150-152 din hotărârea menționată.

66 În consecință, o astfel de critică nu poate fi primită.

67 În ceea ce privește, în sfârșit, critica întemeiată pe faptul că Tribunalul nu ar fi ținut seama, cu titlu de circumstanțe atenuante în sensul punctului 29 a treia liniuță din Orientările din 2006, de gravitatea mai redusă a participării recurentei la încălcare în raport cu cea a celorlalți participanți, este cert că Roca Sanitario s-a mărginit să susțină caracterul limitat al participării la încălcarea constatată a Roca și a Laufen Austria.

68 Or, în temeiul punctului 29 din Orientările din 2006, recurenta ar fi trebuit, pentru a beneficia de o reducere a cuantumului amenzii în considerarea unor astfel de circumstanțe atenuante, să demonstreze că s-a sustras efectiv de la aplicarea acordurilor ilicite vizate, adoptând un comportament concurențial pe piață, dovadă pe care recurenta nu a făcut-o, astfel cum a constatat Tribunalul la punctul 177 din hotărârea atacată.

69 În orice ipoteză, o astfel de apreciere a elementelor de probă nu poate, cu excepția cazului denaturării lor, care nu a fost invocată în speță, să fie repusă în discuție în cadrul unui recurs (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 ianuarie 2011, Media-Saturn-Holding/OAPI, C-92/10 P, nepublicată, EU:C:2011:15, punctul 27, Hotărârea din 10 iulie 2014, Grecia/Comisia, C-391/13 P, nepublicată, EU:C:2014:2061, punctele 28 și 29, precum și Hotărârea din 20 ianuarie 2016, Toshiba Corporation/Comisia, C-373/14 P, EU:C:2016:26, punctul 40).

70 În consecință, critica referitoare la examinarea de către Tribunal a circumstanțelor atenuante în sensul punctului 29 a treia liniuță din Orientările din 2006 trebuie să fie respinsă.

71 Rezultă din ansamblul considerațiilor care precedă că al doilea motiv trebuie înlăturat și, prin urmare, că se impune respingerea recursului.

Cu privire la cheltuielile de judecată

72 Potrivit articolului 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, atunci când recursul nu este fondat, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată.

73 Potrivit articolului 138 alineatul (1) din acest regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Comisia a solicitat obligarea recurentei la plata cheltuielilor de judecată, iar recurenta a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată aferente prezentului recurs.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară și hotărăște:

1) Respinge recursul.

2) Obligă Roca Sanitario SA la plata cheltuielilor de judecată.

Semnături